

«Crida l'atenció aquesta mena de bonisme republicà que adjudica a la bandera espanyola tricolor totes les bondats

Naciódigital

Josep-Lluís Carod-Rovira

De banderes, himnes i visques

Autor: Josep-Lluís Carod-Rovira

Data de publicació: 24-04-2021

«Crida l'atenció aquesta mena de bonisme republicà que adjudica a la bandera espanyola tricolor totes les bondats, amb aquella ingenuïtat tan nostra». Article d'En Josep-Lluís Carod-Rovira al diari digital Nació Digital del 21 d'abril d'enguany.

La commemoració dels 90 anys del 14 d'abril ha tornat a deixar al descobert la complexitat enorme que traspuja la consciència nacional de tants compatriotes, alguns d'ells sincerament independentistes, així com l'abast enrevesat de l'expressió simbòlica de les emocions i els sentiments polítics, als Països Catalans. El laberint mental en què vivim, pel que fa a la simbologia política, és de dimensions oceàniques i redueix a un ridícul, vulgar, de nyigui-nyogui, de laberint de fireta el que l'arquitecte italià Domenico Bagutti va construir a Horta, en el pas del segle XVIII al XIX.

Ja era força freqüent, a mig abril cada any, però enguany, aprofitant-ne el norantè aniversari, la bandera espanyola que era l'oficial durant els vuit anys republicans del segle passat ha tornat a onejar en actes públics, ha ocupat balcons d'ajuntaments importants amb batllia independentista, i, potser pitjor encara, ha voleiat en la fibra més sensible d'alguns cors nostrats. I aquesta bandera espanyola ha aparegut tendrament abraçada, si és que no entortolligada, no sols amb la bandera catalana, sinó, en el sùmmum de les paradoxes, a la bandera estelada, independentista, doncs.

La bandera catalana de les quatre barres prové de l'emblema del llinatge dels comtes de Barcelona i la primera mostra d'aquesta és present en l'escut català del sepulcre romànic de Ramon Berenguer II, comte de Barcelona, mort el 1082, i després se'n té també constància en un segell de Ramon Berenguer IV de l'any 1150. La bandera espanyola coneguda com a rojigualda és emprada com a pavelló naval el 1785, però no serà fins al 1843 que s'adoptarà, de manera oficial, com a bandera "nacional". L'altra bandera espanyola, la tricolor amb la franja inferior de color morat, la feien servir en cercles republicans, demòcrates i progressistes a la dècada dels 30 del segle XIX i, durant la I República espanyola (1873-1874), onejà breument al Congrés de Diputats, però no en fou l'ensenyia oficial.

Amb el règim del 14 d'abril de 1931, un decret aprovat tretze dies després pel flamant govern republicà l'adoptà com a oficial amb aquest raonament: "Hoy se pliega la bandera adoptada como nacional a mediados del siglo XIX. De ella se conservan los dos colores y se le añade un tercero, que la tradición admite por insignia de una región ilustre, nervio de la nacionalidad, con lo que el emblema de la República, así formado, resume más acertadamente la armonía de una gran España", en al·lusió al morat, tradicionalment associat a Castella, sistema nerviós a banda.

L'Himne de Riego, d'orígens musicals controvertits, fou oficial durant el Trienni Liberal (1820-1823) i la tornada de la lletra de llavors feia: "Soldados, la patria,/Nos llama a la lid./Juremos por ella,/Prefiero vencer o morir". Tot i ser oficial durant el període 1931-1939, no va tenir lletra, encara que, sobretot a l'àrea catalana, van proliferar-ne les versions satíriques, algunes de les quals encara les hem pogudes sentir, personalment, a gent que va viure aquella època. Per error s'ha tocat després de 1939 en cerimònies oficials en diferents punts del món, des de l'Alemanya nazi el 1941 en un acte de la División Azul, fins al 2017 a Croàcia, en el campionat d'Europa de twirling. El fet que Espanya, al segle XX, hagués canviat tres vegades de bandera, tres d'himne i mitja dotzena de dia de la festa nacional ha pogut contribuir a un cert desori simbòlic, exponent també d'una fragilitat "nacional" superior a la que som capaços d'advertir.

Tant la bandera com l'himne espanyol republicans van adquirir una dimensió simbòlica combativa molt potent, sobretot a Europa i als Estats Units, atès que el combat antifranquista (1936-1939) ja s'intuïa que era el preàmbul d'un enfrontament posterior amb els règims de Hitler i Mussolini i, per aquest motiu, es revestiren d'una aurèola èpica, amb una enorme càrrega icònica antifeixista. És justament per això que els respectem, però ni l'un ni l'altre no són ni la nostra bandera, ni el nostre himne nacionals. La simpatia cap a aquests símbols pot ser semblant a l'efecte que ens pugui suscitar La Marsellesa, la presa de la Bastilla, la Revolució francesa, la Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà, o bé la Declaració d'independència dels Estats Units.

Són icones revolucionàries per a qui tingui una visió progressista de la història i és evident que l'eufòria mobilitzadora de l'himne francès, la bandera espanyola tricolor o l'Himne de Riego, els sentim i veiem amb uns ulls diferents a la bandera rojigualda o l'himne espanyol monàrquic. Em consta que, fora d'aquí, els pot produir una situació semblant a gent antifeixista d'Itàlia, els Estats Units o Irlanda, però, en cap cas, ni és, ni substitueix, l'himne nacional italià, el nord-americà o l'irlandès. A l'hora de la veritat, tan França com Espanya, al llarg de la història, no sols ens han deixat tirats al voral de la ruta, sinó que ens han passat sempre pel damunt, com una piconadora, amb el vehicle circulant a tota velocitat.

Amb govern espanyol republicà es va trinxar l'Estatut de Núria (1931), que parlava d'autodeterminació i definia Catalunya com a Estat, s'empresonà el govern de la Generalitat (1934), se suspengué l'autonomia (1934-36), es boicotejà l'expedició a Mallorca (1936), Espanya recuperà competències que tenia la Generalitat (1937) i el mateix Manuel Azaña i Juan Negrín van fer afirmacions sobre Catalunya que podria haver subscrit el mateix general Franco. Catalunya va fer, donar i defensar molt més la República espanyola que aquesta en relació a Catalunya. O sigui que, quan en ple segle XXI, veiem una bandera espanyola tricolor o sentim l'Himne de Riego, l'únic que sabem segur és que els qui defensen l'una i l'altra el que volen és que, en comptes de rei, l'Estat espanyol tingui president de la República, objectiu que tant pot ser progressista com conservador. I prou.

Per això crida l'atenció aquesta mena de bonisme republicà que adjudica a la bandera espanyola tricolor totes les bondats, amb aquella ingenuïtat tan nostra. I fatiga una cosa de no dir haver de recordar segons què, sobretot a segons qui. Joan Fuster deia que aspirava a viure en un món on ja no calguessin segons quina mena de reivindicacions, sense banderes, sense himnes, sense visques. Bell horitzó, aquest, que no té res a veure amb el fet que, ara i tant, haguem de suportar, com la cosa més normal del món, les banderes, els himnes i els visques dels altres. Visca la República, sí, però que sigui la nostra! I, sobretot, que duri...

Josep-Lluís Carod-Rovira

<https://www.naciodigital.cat/opinio/23050/banderes-himnes-visques>